

Sociálne zabezpečenie seniorov

PhDr. Katarína Tomášová

V Martine, 5. novembra 2019

Úvod

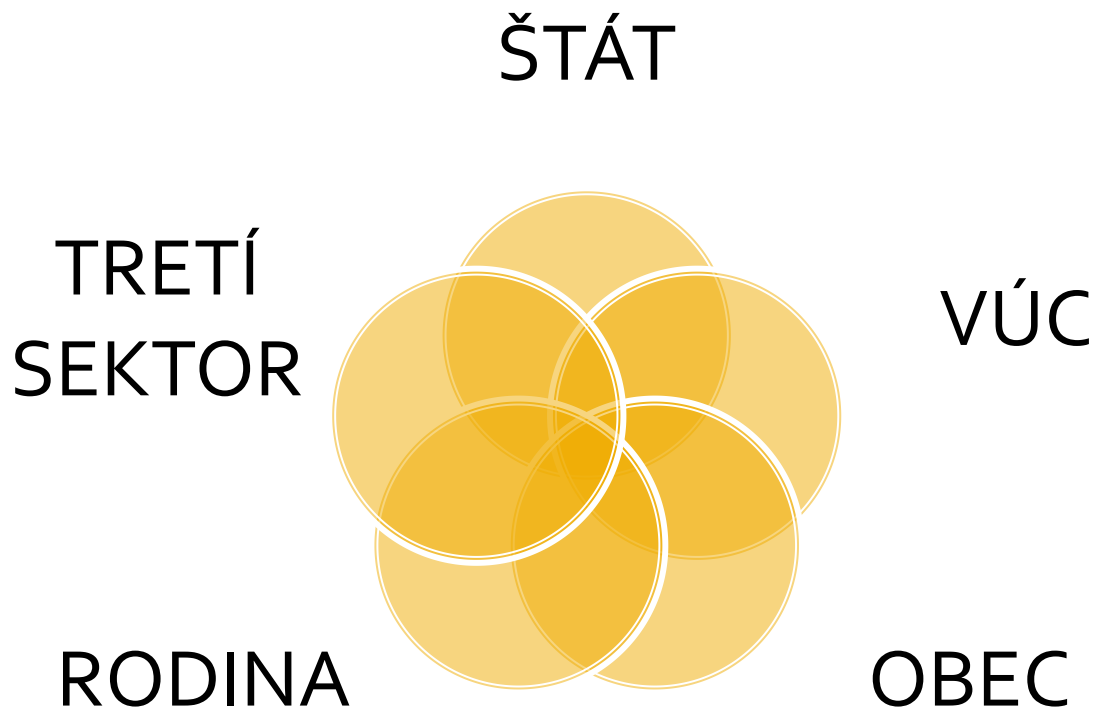
Sociálna pomoc a starostlivosť v Slovenskom štáte prešla od januára 2009 zásadnejšími legislatívnymi zmenami:

najmä delegovanie kompetencií na obce a vyššie územné celky (VUC) a súvisiaca zmena legislatívy. Rozdelili sa kompetencie medzi verejnú (obec, VUC) a štátnu správu (UPSVaR).

Témy prednášky

- Definícia niektorých pojmov
- Obec a VUC - kompetencie
- Sociálne služby, verejný a neverejný poskytovateľ sociálnych služieb
- Súvisiace právne predpisy: preukaz ŤZP, parkovací preukaz, peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP, jednorazová dávka v hmotnej núdzi

Subjekty poskytujúce sociálne zabezpečenie

Rodina

- **Rodina** – nie je v pravom slova zmysle subjektom, ale ako základná bunka spoločnosti má svoje práva, ale aj povinnosti – **zákon č.36/2005 Z.z. o rodine**. Rodinná solidarita a participácia je jednou zo základných charakteristík jej funkčnosti. (Napr. historicky podmienená morálna povinnosť „doopatrovania rodičov“ by mala byť samozrejmosťou aj v dnešnej dobe.)

Rodina

- **Vyživovacia povinnosť** rodičov voči deťom, ale aj naopak - zákon o sociálnych službách, dofinancovanie sociálnej služby zo strany rodiny.
- **Ochrana príjmu klienta** (opatr.sl. – musí zostať 1,4 nás. ŽM)
- **Ochrana príjmu rodiny klienta** (opatr.sl. musí zostať 1,65 nás. ŽM pre klienta aj RP – alimentáčna povinnosť). Pri ZSS musí zostať 25% ŽM, ak nie je stravovanie tak 75% ŽM)
- **Rozdiel medzi verejným a neverejným poskytovateľom sociálnej služby** (problém sú tzv. nízkopríjmoví klienti).

Sociálne zabezpečenie

- **Sociálne zabezpečenie** - je v širšom zmysle súbor inštitúcií, zariadení a činností na predchádzanie, zmierňovanie a odstraňovanie ťaživých sociálnych situácií občanov, ktorí v dôsledku sociálnej situácie uznanej štátom takú pomoc potrebujú. Zarad'uje sa medzi jedno zo sociálnych práv vo vyspelých štátoch.

Sociálna pomoc a sociálna práca

- **Sociálna pomoc** – súbor činností, ktoré občanovi pomáhajú zabezpečiť základné životné podmienky, nadobudnúť sociálnu stabilitu a obnoviť sociálnu nezávislosť a suverenitu.
- **Sociálna práca** - odborná disciplína, ktorá špeciálnymi pracovnými metódami zaisťuje sociálnu starostlivosť o človeka na profesionálnom základe.

Životné minimum

- **Životné minimum** k 01.07 2019 (ďalej len „ŽM“) v zmysle opatrenia MPSVaR SR o úprave súm ŽM je: 210,20 EUR mesačne pre plnoletú FO, 146,64 EUR – druhá posudzovaná FO osoba a 95,961 EUR – zaopatrené neplnoleté alebo nezaopatrené dieťa
- Sumy životného minima sa upravujú vždy k 1.júlu bežného kalendárneho roka. **Od roku 2009 sa suma životného minima zvýšila o cca 24,73 eur (rozdiel od 2018: +5,13 eur pre FO)**

Jednorazová dávka

- **Jednorazová dávka pomoci v hmotnej núdzi** – podmienka: hmotná núdza v zmysle zákona č. 417/2013 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi (§17)
- Jednorazovú dávku **môže** obec priznať jednorazovo do výšky preukázaných skutočných výdavkov, najviac do výšky trojnásobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu. **Je financovaná z rozpočtu obce.**

Samospráva

- **Miestna samospráva**
 - Samostatný subjekt práva, mesto ako právnická osoba poskytuje starostlivosť **najmä** pre občanov obce/mesta
 - Je najmenšia samosprávna jednotka štátu
 - Významný subjekt sociálnej politiky, vlastné strategické dokumenty, **všeobecne záväzné nariadenia v oblasti sociálnej starostlivosti**

Miestna a regionálna samospráva

■ Samospráva

Obec/mesto a VUC poskytuje starostlivosť pre občanov na základe kompetencií ustanovených v tejto oblasti platných zákonov alebo upravených vo všeobecne záväzných nariadeniach obce/mesta a VUC

➤ Zákon č.396/1990 Zb. o obecnom zriadení v z.n.p

➤ Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajochoch) v z.n.p.

Nepriaznivý zdravotný stav

- **Nepriaznivý zdravotný stav**
 - je invalidita podľa osobitného predpisu (zákon o sociálnom poistení),
 - ťažké zdravotné postihnutie podľa osobitného predpisu (zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu soc. dôsledkov TZP),
 - choroba, porucha zdravia alebo zdravotné postihnutie uznané príslušným ošetrojúcim lekárom

Komunitné plánovanie

- **Komunitné plánovanie** je nová metóda sociálnej práce, ktorej nástrojom na realizáciu sú sociálne služby zodpovedajúce miestnym špecifikám a potrebám jednotlivých členov komunity.
- **Komunitný plán sociálnych služieb** vypracúva obec v zmysle ust. §82 zákona o sociálnych službách.

Invalidita

- **invalidita** – je v dôsledku dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu (viac ako 1 rok) pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.
- **miera invalidity** - od 40 % do 70%
- nad 70%
- **invalidný dôchodok** je samostatná dávka dôchodkového zabezpečenia hmotne zabezpečujúca občana, ktorý je invalidným

Invalidita/ŤZP/Stupeň odkázanosti

- **Invalidita** - pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.
- **Ťažké zdravotné postihnutie** - zdravotné postihnutie s mierou funkčnej poruchy najmenej 50 %
- **Stupeň odkázanosti** FO na pomoc inej FO – min. II. stupeň

Zmeny v legislatíve v sociálnej oblasti od januára 2009

- Sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia – zákon č.447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu soc. dôsledkov ŤZP v z.n.p. (ďalej len „zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu“)
- Sociálne služby – zákon č.448/2008 Z.z. o sociálnych službách v z.n.p. (ďalej len „zákon o sociálnych službách“)

Pozn.: tieto dva zákony boli do konca roku 2008 riešené spoločne zákonom č.195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci

Zákon o sociálnych službách

- Úprava právnych vzťahov pri poskytovaní sociálnych služieb, financovanie sociálnych služieb a dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb – upravuje kompetencie **obcí** a **vyšších územných celkov** v SR
- Pojem „neverejný poskytovateľ sociálnych služieb“

Vybrané druhy sociálnych služieb zamerané pre seniorov a osoby s ŤZP

Terénne formy sociálnych služieb:

- Terénna sociálna služba
krízovej intervencie - § 24a
- Opatrovateľská služba § 41
(kombinácia s pp na
opatrovanie?)
- Prepravná služba - § 42
(kombinácia s pp na prepravu?)
- Odľahčovacia služba - § 54

Vybrané druhy sociálnych služieb zamerané pre seniorov a osoby s ŤZP

Ambulantné formy sociálnych služieb:

- Denný stacionár - § 40
- Denné centrum - § 56
- Jedáleň - § 58
- Nízkoprahové denné centrum - § 24b

Vybrané druhy sociálnych služieb zamerané pre seniorov a osoby s ŤZP

Pobytové formy sociálnej služby:

- Zariadenie pre seniorov - §35
- Zariadenie opatrovateľskej služby - § 36
- Domov sociálnych služieb - § 38
- Špecializované zariadenie - § 39
- Útulok - § 26

Vybrané druhy sociálnych služieb zamerané pre seniorov a osoby s ŤZP

Iné formy sociálnej služby:

- **Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií:**
- Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci - §52
- Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií - § 53

Zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu

- Kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia je zmiernenie alebo prekonanie sociálneho dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia poskytovaním peňažných príspevkov na kompenzáciu podľa zákona o peňažných príspevkov na kompenzáciu alebo podľa zákona o sociálnych službách

Zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu

- Sociálny dôsledok ťažkého zdravotného postihnutia je znevýhodnenie, ktoré má fyzická osoba z dôvodu jej ŤZP s porovnaní s fyzickou osobou bez ŤZP, rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok a ktoré nie je schopná z dôvodu ŤZP prekonať sama
- Ťažké zdravotné postihnutie je zdravotné postihnutie s mierou funkčnej poruchy najmenej **50 %**

Zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu

- **Funkčná porucha** je nedostatok telesných, zmyslových, alebo duševných schopností fyzickej osoby, ktorý z hľadiska predpokladaného vývoja zdravotného postihnutia bude trvať dlhšie ako 12 mesiacov.
- **Oblasti kompenzácie**
 - a) Mobilita a orientácia
 - b) Komunikácia
 - c) Zvýšené výdavky
 - d) Sebaobsluha

Zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu

- **Preukaz občana s ŤZP alebo ŤZP/S** - § 16 -právoplatné rozhodnutie o preukaze alebo o peňažnom príspevku na kompenzáciu
- **Parkovací preukaz** - § 17 – odkázanosť na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom (mobilita, orientácia) – právoplatné rozhodnutie o parkovacom preukaze

Zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu

Podmienky poskytnutia peňažného príspevku na kompenzáciu:

- Odkázanosť
- Výška príjmu – násobok ŽM (napr. pp na prepravu, kúpa pomôcky – 5-nás. ŽM, pp na kompenzáciu zvýšených výdavkov – 3-nás.ŽM)

Zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu

Vybrané
peňažné
príspevky na
kompenzáciu

- **Osobná asistencia** alebo peňažný príspevok na **opatrovanie**
- **Individuálna preprava osobným motorovým vozidlom** - peňažný príspevok na prepravu alebo peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla,
- **Úprava bytu**, Úprava rodinného domu, Úprava garáže

Zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu

Peňažný príspevok na opatrovanie

- Manžel, manželka, rodič alebo FO na základe rozhodnutia súdu (náhradná rod. star., opatrovník), dieťa, starý rodič, vnuk/ka, súrodenec, nevesta, zať, svokor/ra, švagor/iná, neter, synovec
- FO, ktorá opatruje FO odkázanú na opatrovanie a je splnená podmienka spoločného bývania (trvalý alebo prechodný pobyt)

Zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu

Vybrané peňažné príspevky na kompenzáciu

- Peňažné príspevky na kompenzáciu zvýšených výdavkov **na diétne stravovanie - 3 skupiny – rozdiel v diagnóze a výške príspevku**
- Ak je osoba s ŤZP odkázaná na kompenzáciu zvýšených výdavkov na diétne stravovanie z dôvodu, že **má viaceré choroby a poruchy** zaradené do rôznych skupín, tak sa jej poskytne peňažný príspevok vo výške, ktorá zodpovedá **najnákladnejšej diéte** z hľadiska zaradenia choroby alebo poruchy do určenej skupiny.

Zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu

Vybrané peňažné príspevky na kompenzáciu

- Peňažné príspevky na **kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiace s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne obuvi a bytového zariadenia, so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla, alebo so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom**

Zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu

Prílohy k zákonu
(kompenzácie
zvýšených
výdavkov) a
výšky peňažných
príspevkov v
eurách

- **Príloha č.5** – diétne stravovanie
- **Príloha č.6** - hygiena
- **Príloha č.7** – opotrebovanie šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia

Záver

Vizitka:

PhDr. Katarína Tomášová

Mestský úrad v Martine

prednostka

+42143 4204 176

+421918 943 367

katarina.tomasova@martin.sk